

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003006

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-07-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого №251 від 17.07.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скідан Наталія Віталіївна

2. Nataliia V. Skidan

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4009-4796

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 01-07-2026

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 0000000000

Місцезнаходження: 00000, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13916

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.79.01

Тема дисертації:

1. Судова практика в системі джерел кримінального процесуального права України
2. Case Law within the System of Sources of Criminal Procedure Law of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Представлена робота є першим після прийняття у 2012 році Кримінального процесуального кодексу України комплексним науковим дослідженням судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України. У роботі авторкою розглянуто засаду верховенства права як концептуальний орієнтир вивчення судової практики, а також обґрунтовано, що вона є цілісною нормативно-ціннісною системою. Доведено, що верховенство права досягається не лише через правове регулювання, а і тлумачення й застосування права. У цій системі саме судова практика забезпечує правову визначеність крізь призму передбачуваності й узгодженості правозастосування. Охарактеризовано значення рішень окремих судових інституцій в правовій системі України. Встановлено, що безпосереднє формування судової практики у кримінальному судочинстві здійснюють суди системи судоустрою України, центральне місце серед яких належить Верховному Суду, тоді як Конституційний Суд України і європейські судові установи

(Європейський суд з прав людини і Суд Справедливості Європейського Союзу) опосередковано впливають на її становлення й розвиток. Визначено поняття й систему джерел кримінального процесуального права України, встановлено місце в ній судової практики. Доведено, що остання має двоєдину природу судової практики й охоплює як сукупність усіх судових рішень судів системи судоустрою (широке значення), так і її форми, що за певних умов можуть набувати статусу джерела права (вузьке значення). Констатовано, що з огляду на системний, ієрархічний і функціонально впорядкований характер системи джерел права судова практика, враховуючи субсидіарне щодо закону значення, визнається самостійним елементом цієї системи. Розмежовано поняття судової практики та судового прецеденту. На відміну від системи загального права, судова правотворчість розглядається як одна з моделей реалізації судової влади, що має винятковий характер. У свою чергу, результати судової діяльності мають тлумачний, а не нормативно-прецедентний характер, зокрема спрямовані на забезпечення єдності, сталості та передбачуваності правозастосування. При цьому, незважаючи на зближення правових сімей, вид правової системи України не змінюється. Відтак, у ній відсутній судовий прецедент, а судова практика не набуває прецедентних ознак. Визначено поняття, форми й властивості судової практики як джерела кримінального процесуального права України. Доведено, що формування судової практики ґрунтується на тлумаченні норм права й на суддівському розсуді як іманентних елементах правозастосування, у межах яких суд переходить від абстрактної норми до формулювання висновку, здатного набувати значення для подальшого тлумачення й застосування права. Продемонстровано, що у формуванні судової практики як джерела кримінального процесуального права ключова роль належить ВС, який наділений виключними повноваженнями щодо забезпечення єдності й сталості правозастосування. З огляду на це судова практика охоплює сукупність сформульованих ним висновків, які, за наявності відповідних властивостей, мають враховуватися судами під час здійснення правосуддя і є обов'язковими для суб'єктів, які застосовують норму, щодо якої було зроблено такий висновок. Встановлено, що в сучасній моделі єдиною формою судової практики, здатною набувати джерельного значення, є судові рішення Верховного Суду, де закріплено значущі для тлумачення й застосування норм права висновки. Водночас методична діяльність судів, яка була її попередньою формою, має похідний і, відповідно, допоміжний характер, оскільки наразі спрямована на поширення й роз'яснення вже сформованих правових підходів, а не на їх формулювання. Систематизовано властивості судової практики як джерела кримінального процесуального права, до яких належать передбачуваність, зрозумілість, доступність, релевантність, валідність, авторитетність, єдність і сталість. Аргументовано їх взаємозв'язок і наведено їх класифікацію залежно від джерела закріплення й функціонального призначення, що дозволяє визначити цілісність і багатовимірність судової практики. Досліджено судові рішення як форму судової практики в системі джерел кримінального процесуального права України. Встановлено, що законність, обґрунтованість і вмотивованість як вимоги до судових рішень у своїй єдності мають не лише нормативний, а й аксіологічний виміри. Це пов'язано з тим, що їх ухвалення завжди зумовлено необхідністю досягнення справедливості як внутрішньої сутності правосуддя і складової верховенства права.

2. The dissertation constitutes the first comprehensive scholarly study of case law within the system of sources of criminal procedure law of Ukraine following the adoption of the Criminal Procedure Code of Ukraine in 2012. In the work, the author considers the principle of the rule of law as a conceptual guideline for the study of case law, and it is also substantiated that it is an integral normative and value-based system. It is proven that the rule of law is achieved not only through legal regulation but also through the interpretation and application of law. Within this system, case law ensures legal certainty through the prism of predictability and consistency of law enforcement. The significance of the decisions of individual judicial institutions in the legal system of Ukraine is characterised. It is established that the direct formation of case law in criminal proceedings is carried out by courts within the judicial system of Ukraine, with the Supreme Court occupying a central position. At the same time, the Constitutional Court of Ukraine and European judicial institutions (the European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union) exert an indirect influence on its formation and development. The concept and system of sources of criminal procedure law of Ukraine are defined, and the place of case law within this system is determined. It is proven that the latter has a dual nature of case law is substantiated and encompasses

both the totality of all judicial decisions of courts within the judicial system (in a broad sense) and those of its forms which, under certain conditions, may acquire the status of a source of law (in a narrow sense). It is stated that, given the systematic, hierarchical and functionally ordered nature of the system of sources of law, case law, while subsidiary to statute, constitutes an independent element of this system. A distinction is drawn between the concepts of case law and judicial precedent. Unlike the common law system, judicial law-making is considered as one of the models of exercising judicial power and is of an exceptional nature. Accordingly, the outcomes of judicial activity are interpretative rather than normative-precedential in character and are aimed, inter alia, at ensuring unity, stability and predictability of law enforcement. At the same time, despite the convergence of legal families, the type of legal system of Ukraine remains unchanged. Consequently, judicial precedent is absent, and case law does not acquire precedential features. The concept, forms and attributes of case law as a source of criminal procedure law of Ukraine are defined. It is proven that the formation of case law is based on the interpretation of legal norms and judicial discretion as inherent elements of law enforcement, within which the court moves from an abstract legal norm to the formulation of a conclusion capable of acquiring significance for the further interpretation and application of law. It is shown that the key role in the formation of case law as a source of criminal procedure law belongs to the Supreme Court, which is vested with exclusive powers to ensure the unity and stability of law enforcement. In this regard, case law encompasses the body of conclusions formulated by the Supreme Court which, subject to the presence of relevant properties, must be taken into account by courts in the administration of justice and are binding on entities applying the legal norm in respect of which such a conclusion has been formulated. It is established that, within the contemporary model, the only form of case law capable of acquiring source-based significance is judicial decisions of the Supreme Court, in which conclusions relevant to the interpretation and application of legal norms are formulated. At the same time, the methodological activity of courts, which previously constituted its forms, retains an derivative and therefore ancillary character, as it is currently aimed at disseminating and explaining already established legal approaches rather than formulating them. The attributes of case law as a source of criminal procedure law are systematised, including predictability, clarity, accessibility, relevance, validity, authority, unity and stability. Their interconnection is substantiated, and their classification is proposed depending on the source of consolidation and functional purpose, which makes it possible to identify the integrity and multidimensional nature of case law.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Skidan N. V. Supreme Court's Case Law as a Source of Law in Europe: a Comparative Study in Ukrainian Perspective. Juridical scientific and electronic journal. // Б. 2023. Vol. 5. P. 364–368.
- 2. Skidan N. V. The Role of the Supreme Court in Ensuring the Observance and Respect for the Rule of Law. Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Political Science. Sociology. Law. // Б. 2024. Vol. 1(61). P. 58–69.
- 3. Скідан Н. В. У пошуках релевантної практики Верховного Суду: розпаковка актуальних інструментів. Прикарпатський юридичний вісник. // Б. 2024. № 4(57). С. 126–138.
- 4. Скідан Н. В. Судова практика у системі джерел кримінального процесуального права України: трансформація підходів уявлення в контексті становлення верховенства права як концептуальної засади функціонування правової системи. Правові новели. // Б. 2025. № 26. С. 188–195.

- 5. Скідан Н. В. Судове рішення як елемент судової практики: аксіологічні та правозастосовні аспекти. Нове українське право. // Б. 2025. № 4. С. 291–300.
- 6. Скідан Н. В. Верховний Суд як суд права: співвідношення функцій касаційного перегляду і забезпечення єдності та сталості судової практики в Україні. Право і суспільство. // Б. 2025. № 6. С. 445–450.
- 7. Skidan N. V. Judicial practice VS Common law precedent. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку : матеріали XVI Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Тампере, 07 грудня 2021 р.). Київ, Тампере, 2021. С. 98–103.
- 8. Skidan N. V. Correlation between the categories of 'sources' and 'forms' of law in the criminal procedure study of case law in Ukraine. Джерела права в наукових юридичних дослідженнях : тези доповідей Другого аспірантського круглого столу за курсом «Форми (джерела) права» (м. Харків, 17 червня 2022 р.). Харків, 2022. С. 56–60.
- 9. Skidan N. V. Case law as a source of law in the field of criminal procedure in Romano-Germanic legal tradition. Chance for Science Conference 2022 : Online Conference for academics affected by the war in Ukraine (Leipzig, 8–9 September 2022). Leipzig, 2022.
- 10. Скідан Н. В. Роль та значення судової практики Верховного Суду як джерела кримінального процесуального права України. Теоретико-прикладні проблеми юридичної науки на сучасному етапі реформування кримінальної юстиції : зб. тез Міжнародної науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 26 травня 2023 р.). Хмельницький, 2023. С. 81–84.
- 11. Скідан Н. В. Постанови Пленуму Верховного Суду як парадокс сучасної правової системи України. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції : зб. ст. V Харків. кримін. процес. полілогу присвяч. пам'яті д-ра юрид. наук, проф., члена-кореспон. НАПрН України, заслуж. діяча науки і техніки України, лауреата Держ. прем. України в гал. науки і техніки О. Г. Шило, «Людина, Науковець, Друг: випробування долі, наукові акценти, інтонації душі» (м. Харків, 15 листопада 2023 р.). Харків: Право, 2024. С. 122–125.
- 12. Скідан Н. В. Визнання юрисдикції Суду Європейського Союзу у контексті майбутнього членства України в Європейському Союзі: кримінально-правовий аспект. Юридична осінь 2023 року : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (м. Харків, 17 листопада 2023 р.). Харків, 2023. С. 27–30.
- 13. Скідан Н. В. Соціальні мережі як засіб ознайомлення з механізмами прийняття судових рішень у контексті формування та розвитку судової практики в Україні. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції : зб. ст. VI Харків. кримін. процес. полілогу (м. Харків, 17 квітня 2024 р.). Харків, 2024. С. 187–190.
- 14. Скідан Н. В. Верховний Суд та правовий режим воєнного стану: аналіз трансформацій і впливу на міжнародне та національне право. Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників : матер. XII Всеукр. наук. конф. студентів та аспірантів (м. Харків, 20 травня 2024 р.). Харків, 2024. С. 158–160.
- 15. Скідан Н. В. Права людини в Україні: судова практика як рушій змін. Юридична осінь 2024 року : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (м. Харків, 19 листопада 2024 р.). Харків, 2024. С. 95–98.
- 16. Скідан Н. В. Механізми забезпечення єдності судової практики Верховним Судом: процесуальний та позапроцесуальний виміри. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції : зб. ст. VII Харків. кримін. процес. полілогу (м. Харків, 17 квітня 2025 р.). Харків, 2025. С. 158–161.
- 17. Скідан Н. В. Роль ІТ-платформ Верховного Суду у формуванні єдності судової практики в Україні. Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників : матер. XIII Всеукр. наук. конф. студентів та аспірантів (м. Харків, 15 травня 2025 р.). Харків, 2025. С. 252–254.
- 18. Скідан Н. В. Верховенство права як система координат правового мислення і правозастосування в Україні. Верховенство права як фундамент ефективної слідчої, детективної та правничої діяльності:

теоретичні засади, виклики та перспективи : матер. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти, аспірантів та молодих учених (м. Дніпро, 16 травня 2025 р.). Дніпро, 2025. С. 38-42.

- 19. Скідан Н. В. Судовий розсуд у кримінальному процесі України: теоретичні засади та виклики воєнного стану. Правова наука та практика її застосування в умовах воєнного стану : матер. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24-25 жовтня 2025 р.). Київ, 2025. С. 125-129.
- 20. Скідан Н. В. Судова практика в системі джерел кримінального процесуального права України: еволюція та сучасний стан її форм. Юридична осінь 2025 року : зб. тез доповідей та наук. повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (Харків, 14 листопада 2025 р.). Харків, 2025. С. 416-420.
- 21. Скідан Н. В. Перспектива впровадження механізму звернення з консультативними висновками до Європейського суду з прав людини як елементу забезпечення єдності судової практики. Допустимість доказів у кримінальному провадженні: між імперативністю закону та процесуальною толерантністю : зб. ст. VIII Харків. кримін. процес. полілогу (м. Харків, 14 листопада 2025 р.). Харків, 2026. С. 228-231.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0111U000957

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марочкін Олексій Іванович

2. Oleksii I. Marochkin

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0397-5036

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рогальська Вікторія Вікторівна

2. Viktoriia V. Rogalska

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6265-0469

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571446

Місцезнаходження: пр. Гагаріна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Торбас Олександр Олександрович

2. Oleksandr O. Torbas

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1465-4238

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська юридична академія"

Код за ЄДРПОУ: 20933314

Місцезнаходження: Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Туманянц Ануш Робертівна

2. Anush R. Tumanians

Кваліфікація: к. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6403-8436

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 57218315231; Web of Science Researcher ID: AAO-1646-2021;
<https://scholar.google.com/citations?user=5yFm9WsAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тищенко Ольга Ігорівна

2. Olga I. Tischenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1551-1367

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Капліна Оксана Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Капліна Оксана Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна